

Právní opora k testování a režimovým opatřením ve školách

Praha, 9. dubna 2021 – V reakci na dezinformace týkající se povinného testování žáků a nošení ochranných prostředků dýchacích cest ve školách zveřejňuje MŠMT právní stanovisko k testování a režimovým opatřením ve školách.

V návaznosti na další dezinformace o testování jsem na webu ministerstva publikovali další stanovisko legislativního odboru [ZDE](#).

Mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví ze dne 6. 4. 2021, č. j. MZDR 14592/2021-3/MIN/KAN, bylo mimo jiné zavedeno preventivní testování dětí, žáků a studentů (dále jen „žáků“) neinvazivními antigenními testy, a to ve frekvenci dvakrát týdně (čl. III tohoto opatření), a v případě, že škola používá neinvazivní RT-PCR testy, jedenkrát týdně. Toto opatření zároveň obsahuje i podrobné odůvodnění, ke kterému bychom Vás rádi odkázali [ZDE](#).

Nad rámec uvedeného považujeme za důležité zdůraznit, že v případě testování žáků a zaměstnanců bylo zvoleno neinvazivní testování, tedy takové, u kterého se nevykonávají fyzicky nepříjemné úkony, které může provést laická osoba. Nejedná se tedy o zdravotnický úkon, **kdy nedochází k zásahu do tělesné integrity osoby** (§ 93 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů).

Přestože považujeme takové testování za minimální zásah do integrity a práv testované osoby, stále zůstane zachováno právo vyjádřit nesouhlas s tímto postupem, ať již ze strany samotného žáka, případně i jeho rodičů, a tento test nepodstoupit. **Pokud však žák test nepodstoupí, pak není možné, aby byl osobně přítomen na vzdělávání, protože zde není dán předpoklad toho, že není nemocen COVID-19.**

Tito žáci budou ze vzdělávání omluveni s tím, že se doporučuje školám, aby je v rámci svých možností vzdělávaly. Zde je tedy situace obdobná tomu, když žák z důvodu jakéhokoliv onemocnění zůstane doma. Pokud žák testování odmítne, bude se jednat de facto o omluvenou absenci.

Vláda při řešení současné nelehké situace zvažovala řadu variant, jak umožnit žákům návrat k prezenční výuce. Při rozhodování si byla vědoma, že v současné chvíli proti sobě stojí do určité míry protichůdná práva, a to právo na vzdělání na jedné straně a právo na ochranu zdraví a života na straně druhé, přičemž je třeba si uvědomit, že žádné z těchto práv není zcela bezbřehé. Pokud pak dojde k jejich (hodnotovému) střetu, je nutné najít střední cestu a snažit se zachovat z obou práv, co nejvíce je v dané situaci možné a k čemu existují vhodné nástroje.

S přihlédnutím k těmto kritériím proporcionality považujeme předmětné mimořádné opatření ze dne 6. 4. 2021 za legitimní, jelikož sice na jedné straně dochází k zásahu do práv osob tím, že je jim nařizováno pravidelné testování, ale na straně druhé existuje všeobecný zájem na ochraně zdraví osob a zájem na snížení přenosu nákazy mezi jednotlivými žáky a zaměstnanci škol, a samozřejmě i na snížení navazujícího komunitního přenosu. Zvolené řešení tedy splňuje požadavek kritéria proporcionality, jelikož cíl mimořádného opatření (ochrana zdraví osob, minimalizace šíření nákazy) převyšuje zásah do práv osob (povinné pravidelné neinvazivní testování), které toto opatření představuje.

Je třeba připomenout, že škola je povinna chránit nejen zdraví žáků, ale i zaměstnanců školy (§ 29 odst. 2 školského zákona a § 101 a násl. zákoníku práce). Proto, aby se předešlo situaci, kdy ve třídě (škole nebo školském zařízení) dojde ke kontaktu s osobou, která je infikována koronavirem SARS-CoV-2, aniž by o tom věděla, je vhodné využít nástroj pravidelného testování.

Testování žáků může být jedním z klíčových prostředků, jak snížit rizika nákazy onemocněním COVID-19, a tedy co nejvíce chránit právo na ochranu zdraví všech osob, a zároveň jak umožnit v co nejvyšší možné míře návrat žáků k prezenční výuce, aby jejich právo na vzdělávání bylo co nejvíce naplněno. Dle aktuální společné studie University of Oxford a britské vládní agentury Public Health England může antigenní test zachytit 84 % nakažených u nejméně senzitivního antigenního testu, až 91 % u nejvíce senzitivního testu (viz http://modmedmicro.nsms.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2021/01/infectivity_manuscript_20210119_merged.pdf).

Stejně tak i povinné nošení ochranných prostředků dýchacích cest může přispět ke snížení přenosu respiračních virů, a tedy i ke snížení komunitního přenosu, zejména pokud je dodržováno v maximální možné míře (viz např. aktuální odbornou publikaci Howard, J. et al. An evidence review of face masks against COVID-19, <https://doi.org/10.1073/pnas.2014564118>). I zde bylo k příslušnému opatření přikročeno v souladu s kritérii proporcionality, neboť právo na ochranu před závažným onemocněním COVID-19 je zde chráněno za použití nástroje, který způsobuje pouze individuální nepohodlí jedince. Zároveň žádná z dosud publikovaných vědeckých studií neprokázala takové negativní dopady dlouhodobého nošení roušek, které by mohly být srovnatelné se zájmem na ochraně před COVID-19.

Všichni jsou pak povinni dodržovat mimořádná opatření vydaná Ministerstvem zdravotnictví podle zákona o ochraně veřejného zdraví. Případné výjimky jsou stanoveny přímo v těchto mimořádných opatřeních. Škola nebo školské zařízení zde vystupuje jako subjekt práva a je povinna všechna mimořádná opatření dodržovat stejně jako ostatní.

Krajním řešením nedodržování mimořádných opatření může být i nevpuštění žáka do budovy školy. Před případným zamezením vstupu žáka do školy doporučujeme, aby ředitel školy nejprve vyčerpал všechny dostupné možnosti, aby se žák mohl vzdělávat, a to komunikací s žákem a jeho zákonným zástupcem. Zamezení vstupu do školy je až krajním případem, pokud již všechny dostupné jiné možnosti byly vyčerpány.

Stanovit průběžné testování či nošení ochranných prostředků dýchacích cest jako podmínku účasti na prezenční výuce je proto zcela v mezích zákona, a nad to lze tento krok považovat i za zcela legitimní z pohledu zachování maxima práv všech dotčených osob.